

Projekt

z dnia 8 stycznia 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KOBYŁKA**

z dnia 2026 r.

**w sprawie stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów
pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Rada Miasta Kobyłka wyraża stanowisko w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Stanowisko, o którym mowa w §1 kieruje się do:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesa Rady Ministrów,
- 3) Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 4) Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej,
- 7) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 8) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej,
- 9) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 10) Samorządów gminnych z terenu województwa mazowieckiego,
- 11) Związku Miast Polskiej.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącej Rady Miasta Kobyłka.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Kobyłka

Sylwia Jazwińska

**Stanowisko Rady Miasta Kobyłka
w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców
w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat**

Zgodnie z art. 61 ust. 1-3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), dalej jako „ustawa o pomocy społecznej”:

1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej
- przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

2. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
 - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
 - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

2a. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wnosić osoby niewymienione w ust. 2.

2b. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, gmina wnosi opłatę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a.

2c. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, art. 103 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2d. W przypadku odmowy przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zawarcia umowy, o której mowa w art. 103 ust. 2, wysokość ich opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej ustala w drodze decyzji organ gminy właściwej zgodnie z art. 59 ust. 1, z uwzględnieniem ograniczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i art. 103 ust. 2.

2e. W przypadku odmowy przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zawarcia umowy, o której mowa w art. 103 ust. 2, oraz niewyrażenia zgody na przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, wysokość ich opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej ustala, w drodze decyzji, organ gminy właściwej zgodnie z art. 59 ust. 1, w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca domu i opłatami wnoszonymi przez inne osoby obowiązane, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

2f. Wysokość opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, o której mowa w ust. 2e, ustala się proporcjonalnie do liczby osób obowiązanych do jej wnoszenia.

3. W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a, z obowiązku opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, ustalonego w decyzji lub umowie, o której mowa w art. 103 ust. 2, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Wydatki gminy podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Przepis art. 104 ust. 3-8 stosuje się odpowiednio.

Z kolei w myśl art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa na:

- 1) osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej;
- 2) spadkobiercy osoby, która korzystała ze świadczeń z pomocy społecznej - z masy spadkowej;
- 3) małżonku, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej - jedynie w przypadku gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.

Powyższe było już częściowo przedmiotem rozważań w odpowiedzi na interpelację nr 875 w sprawie zmian w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej i możliwości egzekwowania tych opłat, udzielonej przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Pana Marcina Zielenieckiego z dnia 3 stycznia 2020 r. Zgodnie z przyjętym w niej stanowiskiem przepisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają gminie, która poniosła koszty związane z pobytem mieszkańca w domu pomocy społecznej lub członka rodziny zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, pod warunkiem, że spadkobierca przyjmie spadek i tylko w sytuacji, gdy spadkobierca był zobowiązany do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, a z tego obowiązku się nie wywiązywał.

Obowiązujące przepisy prawa, zwłaszcza art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie upoważnia gminy do dochodzenia zwrotu wydatków, jakie poniosła w sytuacji, gdy opłata wnoszona przez mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej, tj. 70% jego dochodu nie wystarczała na pokrycie miesięcznego kosztu utrzymania. Art. 96 ust. 1 nie daje możliwości wystąpienia o zwrot kwoty różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca.

W praktyce oznacza to, że osoby kierowane do placówek całodobowej opieki - często dysponujące majątkiem w postaci nieruchomości - przed umieszczeniem w DPS przekazują je w formie aktu notarialnego członkom dalszej rodziny. W dokumentach tych z reguły brak jest zapisów nakładających na obdarowanego obowiązek sprawowania opieki i ewentualnego partycypowania w kosztach utrzymania. Ta kwestia

w ocenie Rady Miasta Kobyłka wymaga uregulowania. W przypadku Miasta Kobyłka w 2025 r. dopłata do pobytu 32 pensjonariuszy w DPS wyniosła 1 957 992,99 zł.

Mając powyższe na uwadze, Rada Miasta Kobyłka apeluje o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmian w prawie np. na umożliwieniu dochodzenia zapłaconej różnicy miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS z masy spadkowej mieszkańca DPS niezależnie od tego, czy wywiązywał się on z pokrywania tego kosztu w postaci przekazywania 70% swojego dochodu.

UZASADNIENIE

Podjęcie uchwały wynika z potrzeby zwrócenia uwagi na istotne problemy finansowe, z jakimi borykają się gminy w związku z ponoszeniem kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej. Obowiązujące przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej regulują zasady odpłatności za pobyt w DPS, jednak w praktyce prowadzą do znacznego obciążenia budżetów gmin, przy jednoczesnym braku skutecznych instrumentów prawnych umożliwiających dochodzenie zwrotu poniesionych wydatków.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym mieszkaniiec domu pomocy społecznej ponosi opłatę w wysokości do 70% swojego dochodu, natomiast gmina zobowiązana jest do pokrycia pozostałej części kosztów pobytu. Jednocześnie art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie daje gminom możliwości dochodzenia zwrotu różnicy pomiędzy faktycznym kosztem utrzymania mieszkańca w DPS a opłatą przez niego wnoszoną, nawet w sytuacji gdy osoba ta posiadała majątek.

W praktyce samorządowej prowadzi to do sytuacji, w których osoby kierowane do domów pomocy społecznej, jeszcze przed umieszczeniem w DPS, przekazują swój majątek osobom trzecim, co skutkuje przeniesieniem pełnego ciężaru finansowego pobytu na gminę. Zjawisko to rodzi poważne konsekwencje finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego. W przypadku Miasta Kobyłka w 2025 r. dopłata do pobytu 32 mieszkańców w domach pomocy społecznej wyniosła
1 957 992,99 zł.

Mając na uwadze rosnące koszty funkcjonowania domów pomocy społecznej oraz brak adekwatnych narzędzi prawnych po stronie gmin, Rada Miasta Kobyłka uznaje za zasadne wystąpienie z apelem o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisów prawa w zakresie umożliwienia gminom dochodzenia zwrotu poniesionych wydatków, w tym z masy spadkowej mieszkańca DPS.

Podjęcie uchwały jest zasadne i uzasadnione interesem finansowym gminy oraz potrzebą zapewnienia stabilności systemu pomocy społecznej.